

# Språkvetenskapliga perspektiv på rasism, nationalism och nationell identitet

*Karin Idevall Hagren*

Europa står idag inför en ökande populism, nationalism och rasism. Finland och Sverige är inga undantag. Högerpopulistiska partier skördar stora framgångar inom politiken och frågor som rör migration, rasism och mångfaldssamhället står högt på agendan och diskuteras både i sociala medier och hemma vid köksborden. Den retorik som följer av de högerpopulistiska strömningarna blir hela tiden alltmer normaliserad (Wodak 2015).

Språket vi använder när vi talar och skriver skapar och upprätthåller normer, värderingar och maktrelationer. Språklig rasism kan, men behöver inte vara kopplad till språkbrukare med uttalade rasistiska åsikter. Språket i sig är bärare av idéer och perspektiv som på ett underliggande plan formar vissa världsbilder (Hagren Idevall 2016). Vardagsrasismen (Essed 1991), liksom det vardagliga, banala upprätthållandet av nationen (Billig 1995) sker till stor del genom de sätt på vilka vi pratar om oss själva och andra, exempelvis som "svenskar", "muslimer" eller "invandrare". Språket skapar en uppdelning mellan "oss" och "dem", som bidrar till både diskriminering – ett negativt särskiljande av människor som betraktas som "de andra" – och privilegiering – en positionering av majoritetsgruppen som utgörande det normala och önskvärda (Hornscheidt & Landqvist 2014).

Språkforskare har en unik potential att empiriskt undersöka de samhällsförändringar som sker idag. I mitt föredrag ger jag en introduktion till det forskningsfält som intresserar sig för språk och rasism, nationalism och nationell identitet. Jag presenterar förslag på olika angreppssätt och modeller för att studera diskursiv diskriminering och privilegiering som baseras på rasistiska föreställningar och nationell identitet. Med utgångspunkt i min egen, både publicerade och pågående forskning om rasism och svenskhet ger jag en inblick i hur sådana analysmodeller och teoretiska ingångar kan se ut och hur resultaten kan bidra med kunskap om hur rasism skapas, upprätthålls, och utmanas.

## Referenser

- Billig, Michael, 1995: *Banal nationalism*. London: Sage.  
Essed, Philomena, 1991: *Understanding everyday racism. An interdisciplinary theory*. Newbury Park: Sage.  
Hagren Idevall, Karin, 2016: *Språk och rasism. Privilegiering och diskriminering i offentlig, medierad interaktion*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.  
Hornscheidt, Lann och Landqvist, Mats, 2014: *Språk och diskriminering*. Lund: Studentlitteratur.  
Wodak, Ruth, 2015: *The politics of fear. What right-wing populist discourses mean*. London: Sage.